

Бур'ян Ярослава Павлівна

*студентка 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Легальну дефініцію ринку цінних паперів (далі-РЦП) можна знайти в Законі України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». У відповідності з ч.1 ст. 4 цього Закону фондовий ринок (РЦП) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо емісії (видачі), обігу, виконання зобов'язань, викупу та обліку цінних паперів (у тому числі деривативних цінних паперів) [1]. Упорядники термінологічного словника «Цінні папери. Фондовий ринок» при визначенні фондового ринку посилаються на РЦП, говорячи, що він є частиною ринку позикових капіталів, де реалізується випуск, купівля-продаж цінних паперів [6, с.168]. Науковці такі як О. Шевченко, Ю. Коваленко та С. Урванцева надають таке тлумачення, що РЦП включає в себе дві складові: фондовий ринок та сферу обігу цінних паперів у вигляді купівлі-продажу короткотермінових документів. Тобто, за економічною складовою РЦП є більш широким поняттям, ніж фондовий ринок [7, с.408].

Слід висвітлити новели, які нещодавно були внесені в національне законодавство з набранням чинності Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [1]. Так, відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, українське законодавство потрібно узгодити з приписами ЄС з такими нормами: MiFID II, MiFIR, EMIR, Директивою про остаточність розрахунків (SFD) та Директивою про фінансове забезпечення [5]. Згідно Закону відбувається адаптація законодавства до європейських стандартів. Зокрема, був запроваджений новий склад ринку капіталів, який складається з трьох елементів: фондовий ринок, ринок деривативних фінансових інструментів та грошовий ринок. Трансформували приписи враховуючи Регламент ЄС про зловживання ринком, який забороняє інсайдерські операції, незаконне розголошення внутрішньої інформації та маніпулювання ринком. Впровадили концепт general agreements, який притаманний європейським та північно американським ринкам капіталів, змінили склад документації. Відтепер, крім генерального договору буде впроваджена специфікація та опис деривативного

контракту. Ця концепція дасть змогу використовувати в Україні ISDA документацію та інші генеральні угоди, для прикладу, Глобальна генеральна угода щодо угод із зобов'язанням зворотного викупу (РЕПО). Також було введено ідею системно вагомого члена який too big to fail (є занадто великим, щоби збанкрутувати), ці учасники підлягають факультативному нагляду з боку НКЦПФР і НБУ [5].

Перейдемо до аналізу положень ЄС, що стосуються РЦП та інвестиційних послуг. Слід розпочати з директиви (MiFID II) і регламенту (MiFIR). У червні 2014 року Європейська комісія прийняла нові правила, які переглядають структуру MiFID. MiFID II має на меті посилити правила на ринках цінних паперів шляхом асекурації того, щоб організована торгівля відбувалася на регульованих платформах, запровадження правил алгоритмічної та високочастотної торгівлі, покращення прозорості та нагляду за фінансовими ринками, включаючи ринки деривативів, та усунення деяких недоліків на ринках товарних деривативів, посилення захисту інвесторів та покращення правил ведення бізнесу, а також створенням умов для конкуренції в торгівлі та клірингу фінансових інструментів, також посилюють захист інвесторів, вводячи вимоги до організації та поведінки суб'єктів на цих ринках [2]. MiFIR встановлює вимоги щодо: оприлюднення громадськості даних про торговельну діяльність, розкриття даних про операції регуляторним та наглядовим органам, обов'язкова торгівля деривативами на організованих майданчиках, усунення бар'єрів між торговими майданчиками та постачальниками, клірингових послуг для забезпечення більшої конкуренції конкретні наглядові дії щодо фінансових інструментів та позицій у деривативах [4]. Settlement Finality Directive (SFD)-Директива про остаточність розрахунків, регулює визначені системи, які використовуються учасниками для передачі фінансових інструментів і платежів. Вона гарантує, що переказні доручення, які надходять у такі системи, також будуть остаточно врегульовані, незалежно від того, чи став учасник-відправник неплатоспроможним, чи доручення на переказ було скасовано. Учасниками призначених систем можуть бути фінансові установи, наприклад банки системні оператори, такі як центральні депозитарії цінних паперів або центральні контрагенти [3]. SFD вимагає від держав-членів призначати Європейський орган з цінних паперів і ринків (ESMA), національні системи та відповідних системних операторів, які

повинні бути включені до сфери дії цієї директиви (ст.10) та національні органи, які мають бути повідомлені про відкриття провадження у справі про банкрутство щодо учасника або оператора системи (ст.6.2) [3].

Отже, для створення сучасного, об'єднаного загальноєвропейського українського РЦП з могутніми механізмами, потрібно узгодити норми національного законодавства із загальноприйнятими зразками ЄС у сфері регламентації фондових ринків. Це дасть можливість Україні інтегруватися у єдиний економічний європейський простір та збільшити надходження інвестицій з міжнародних ринків капіталу. Глобальне поширення блокчейн-технологій і криптовалют на світових фінансових майданчиках трансформувало їх у самостійний інвестиційний інструмент. Сьогодні в Україні ще чітко не визначена позиція з можливості розвитку цих фінансових інновацій, проте є низка унікальних факторів, які у поєднанні з ефективно діючою інфраструктурою сприяють їх розвитку, а саме: інформаційна інфраструктура, нормативно-правове забезпечення, інвестиційний клімат, рівень кваліфікації працівників тощо.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19.06.2020 р. № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>
2. Директива 2014/65/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.05.2014 р. про ринки фінансових інструментів та внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС та Директиви 2011/61/ЄС. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0065&from=EN>
3. Директива 98/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 05.1998 р. про остаточність розрахунків у платіжних і розрахункових системах за цінними паперами. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31998L0026&from=EN>
4. Регламент (ЄС) № 600/2014 Європейського парламенту та Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012. : URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0600&from=EN>
5. Васага Ю. І. Реформа ринку цінних паперів України. Юридична газета. Online: вебсайт. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/reforma-rinku-cinnih-paperv-ukrayini.html>

6. Загородній А. Г. Цінні папери. Фондовий ринок : термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – [2-е вид., випр. та доп.]. – Львів : Бак, 2000. 168 с.

7. Портфельне інвестування : [навч. посіб.] / А. А. Пересада, О. Г. Шевченко, Ю. М. Коваленко, С. В. Урванцева. – К. : КНЕУ, 2004. – 408 с,

Науковий керівник: к.ю.н, доцент Зятіна Д. В.

Гутникова Олександра Сергіївна, Ротар Вікторія Ігорівна
студенти 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

УЧАСТЬ У СУДОВИХ ЗАСІДАННЯХ В РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Судовий розгляд – одна з найважливіших стадій господарського процесу, в ході якої здійснюється розгляд і вирішення справи по суті суд перевіряє законність та обґрунтованість вимог позивача та заперечень відповідача, а також третіх осіб на підставі досліджених у судовому засіданні наданих витребуваних доказів.

24 лютого 2022 року на території України введено воєнний стан. Відповідно до ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» правосуддя на території, на якій уведено воєнний стан, здійснюється лише судами. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється [2]. Суди продовжують здійснювати правосуддя, однак, з певними особливостями.

Однією з таких особливостей слід визнати більш широкі можливості подання учасником справи клопотань про відкладення судового засідання або про участь в процесі у режимі відеоконференції в разі неможливості прибуття в судові засідання.

Як видається найбільш оптимальним варіантом здійснення правосуддя під час воєнного стану з метою забезпечення безпеки учасників судових процесів і відвідувачів судів є проведення судових засідань в режимі відеоконференції. Хоча, наприклад, Велика Палата Верховного Суду поступово відновлює роботу у відкритих судових засіданнях, в пріоритеті залишається розгляд в режимі відеоконференції, поза межами приміщення суду з використанням їх технічних засобів або